

Сказки на языке хинди

Книгу подготовила Евгения Офимкина

Метод чтения Ильи Франка

राजकुमारी और चाँद खिलौना

Rāj Kumārī aur cāḍ khilāunā

(Царевна и игрушечная луна: «Царевна и луна-игрушка»)

एक राजा था। **ek rājā thā** (один царь был = жил-был царь) उसकी एक छोटी-सी बेटी थी। **uskī ek choṭī-sī betī thī** (его одна маленькая дочь была = у него была маленькая дочь; **उसका** (*притяж. мест.*) – его, её; **छोटा** – маленький; **बेटी betī** – дочь) वह उसे बहुत प्यार करता था। **vo use bahut pyār kartā thā** (он её очень любил; **उसे** (*личн. мест.*) – его, её; **बहुत bahut** – много; очень; **प्यार pyār** – любовь; **करना karnā** – делать)

एक राजा था। उसकी एक छोटी-सी बेटी थी। वह उसे बहुत प्यार करता था।

एक बार राजकुमारी बीमार पड़ गई। **ek bār rāj Kumārī bīmār paṛ gayī** (однажды: «один раз» царевна заболела: «больной оказалась»; **बीमार bīmār** – больной; **पड़ना paṛnā** / **पड़ जाना paṛ jānā** – падать; случаться; оказываться) कई डॉक्टर बुलाए गए **kaī d'ākt'ar bulāe gae** (позвали докторов: «несколько докторов приглашены были»; **बुलाना bulānā** – звать, приглашать) लेकिन कोई भी उसका इलाज नहीं कर सका **lekin koī bhī uskā ilāj nahī kar sakā** (но никто не смог её вылечить: «её лечение сделать»; **कोई koī** m – кто-либо; **भी bhī** – тоже, также; даже; **इलाज ilāj** m – лечение; **करना karnā** – делать; **सकना saknā** – мочь, быть способным) क्योंकि उसकी बीमारी का ही पता नहीं चल पा रहा था। **kyōki uskī bīmārī kā hī patā nahī cal pā rahā thā** (потому что не удавалось

व्यासनीतु, ऑत ऑन ऑलनः «डुतुतु ऑतु ऑु ऑलनुतु डवतुतु डतु नु डुगलु»; बीडरुी **bimārī** – डुलनुतु; डतु ऑलनल **patā calnā** – डतुनुतुतु डवतुतुतु; डलनल **pānā** – नलडुतुतु, डुलऑतुतु; डुऑतु, उदलवतुतुतु)

ऑक डलर रलऑकुडरुी बीडरु डडु गडु। कुडु डुऑकुतर डुललऑ गऑ लेकुन कुडु डुी उसकु डलऑ नहुी कर सकल, कुतुतुऑु कुसकुी बीडरुी कुल हुी डतु नहुी ऑल डल रहल थल।

ऑक डलन रलऑ उदलस हुऑकर **ek din rājā udās hokar** (ऑडनलऑु: «व ऑडन डनु») ऑलरु, ऑलऑलवलशुतुतु; उदलस **udās** – गुरुतुनडु, उनुतुडु; हुऑनल **honā** – डुतुतु) रलऑकुडरुी सुे डुलल, **rājīkumārī se bolā** (ऑलरुवनुे सकलल; डुललनल **bolnā** – गवुलरुतु, डुरुलऑनुसुतु) 'सडुऑ डुु नहुी ऑल रहल **samajh mē nahī ā rahā** (नल उडु नु डुरुलऑडुतु = नु डुगु डुलनुतुतु; सडुऑ **samajh** f – डुलनुतुतुतु; डुतुसुतु; ऑलनल **ānā** – डुरुलऑडुतु, डुरुलडुलऑतुतु) कुल डुु कुतुल करुु? **ki maī kyā karū?** (ऑतु डुनु डललतु? : «डु ऑतु सुदललु?»); करनल **karnā** – डललतु) तुडुहलरुे डलऑऑ कुे ललऑ **tumhāre ilāj ke lie** (डुलल तुवुऑु लऑलनुतु = ऑतुडुतु तुडुल वुलऑलऑुतु; डलऑऑ **ilāj** m – लऑलनुतु; कुे ललऑ **ke lie** - डुलल) कुऑ डुी करनुे कुु तुतुडलर हुु। **kuch bhī karne ko taiyār hū** (ऑतु उगुऑनु सुदललतु गुऑव = डु गुऑव नल वसुे; कुऑ **kuch** m – ऑतु-ललडु; कुऑ डुी **kuch bhī** – ऑतु उगुऑनु; करनल **karnā** – डललतु; तुतुडलर **taiyār** – गुऑवडुतु)

ऑक डलन रलऑ उदलस हुऑकर रलऑकुडरुी सुे डुलल, 'सडुऑ डुु नहुी ऑल रहल कुल डुु कुतुल करुु? तुडुहलरुे डलऑऑ कुे ललऑ कुऑ डुी करनुे कुु तुतुडलर हुु।'

डुल सुनुकर रलऑकुडरुी ऑऑ सुे डुलुी **yeh sunkar rājīkumārī jhat' se boli** (ऑतु उलसुलशुव, ऑलरुवनु तुऑऑल सकलल; सुनुनल **sunnā** - सुलसुलतु, सुलसुलतु; ऑऑ (सुे) **jhat' (se)** - तुऑऑल, डुुडुनुतुलनुतु) 'डुरल डुेरुे ललऑ ऑऑ डुुगवल डुुऑऑ। **phir mere lie cāḍ māgvā dījiye** (तुऑऑ डुल डुनु ऑलनुु ऑलऑऑतु: «डुलडुरुऑुतु कुुगु-नुलडुडु डुरुलनुतुतु»); डुुगवलनल **māgvānā** – ऑलऑऑतुतु; डुरुऑुतु कुुगु-ल. डुरुलनुतुतु, डुरुलवऑतु; डुेनल **denā** – ऑदलवतुतु) डुु उससुे ऑललुुगुी **maī usse khelūgī** (डुल स नुऑ डुु डुु ऑऑतु; ऑलऑनल **khelnā** – ऑऑतुतु) तुु डुेरुी तडुीडतु ठुीक हुु ऑलऑऑु।' **to merī**

tabiyat t'hik ho jāegī (тогда моё здоровье поправится: «хорошим станет»;
तबीयत **tabiyat** – здоровье; ठीक **t'hik** – в порядке; правильный, хороший; हो
जाना **ho jānā** – становиться)

यह सुनकर राजकुमारी झट से बोली, 'फिर मेरे लिए चाँद मँगवा दीजिए। मैं उससे
खेळूँगी तो मेरी तबीयत ठीक हो जाएगी।'

राजा ने खुश होकर कहा, **rājā ne khush hokar kahā** (царь радостно:
«счастливым став» сказал; खुश **khush** – счастливый; होना **honā** – быть; कहना
kahnā – говорить, сообщать) 'ठीक है, **t'hik hai** (хорошо) मैं तुम्हारे लिए चाँद
मँगवाने का प्रबंध करता हूँ।' **maī tumhāre lie cāḍ māgvāne kā prabandh kartā
hū** (я позабочусь, чтобы тебе привезли луну: «для тебя заказ луны
организирую»); मँगवाना **māgvānā** – заказывать; просить кого-л. принести,
привезти; प्रबंध **prabandh** – организация, устройство; करना **karnā** – делать;
प्रबंध करना **prabandh karnā** – организовывать)

राजा ने खुश होकर कहा, 'ठीक है, मैं तुम्हारे लिए चाँद मँगवाने का प्रबंध करता हूँ।'

राजा के दरबार में बहुत से योग्य व्यक्ति थे। **rājā ke darbār mē bahut se yogy
vyakti the** (у раджи при дворе много достойных людей было; दरबार **darbār** –
двор (при царе); बहुत **bahut** – много; очень; योग्य **yogy** – стоящий,
заслуживающий чего-л.; достойный; व्यक्ति **vyakti** – лицо, личность; человек)
सबसे पहले उसने अपने प्रधानमंत्री को बुलाया **sabse pehle usne apne
pradhānmantrī ko bulāyā** (сначала: «раньше всего» он своего премьер-
министра позвал; सबसे **sabse** – самый; पहले **pehle** – раньше; प्रधान **pradhān**
– главный, основной; मंत्री **mantrī** – министр; प्रधानमंत्री **pradhānmantrī** –
премьер-министр; बुलाना **bulānā** – звать, приглашать) और धीरे से कहा **aur
dhīre se kahā**, (и тихонько сказал; धीरे **dhīre** – медленно; негромко) 'रानी बेटी
को खेलने के लिए चाँद चाहिए। **rānī betī ko khelne ke lie cāḍ cāhiye** (царевне,
чтобы играть, луна нужна; रानी **rānī** – царица; बेटी **betī** – дочь; रानी बेटी –

царевна, принцесса (*तज. लसकववे वववववव*) खेलना **khelnā** – играть; चाहिए **cāhiye** – нужно) आज नहीं तो कल रात तक **āj nahī to kal rāt tak** ([если] не сегодня, то завтра до наступления ночи: «до ночи»; आज **āj** - сегодня; कल **kal** - вчера; завтра; रात **rāt** - ночь, вечер) जरूर आ जाना चाहिए।' **zarūr ā jānā cāhiye** ([луне] обязательно прибыть нужно = луну необходимо доставить; जरूर **zarūr** – конечно; обязательно; आना **ānā** / आ जाना **ā jānā** – приходить, приближаться)

राजा के दरबार में बहुत से योग्य व्यक्ति थे। सबसे पहले उसने अपने प्रधानमंत्री को बुलाया और धीरे से कहा, 'रानी बेटी को खेलने के लिए चाँद चाहिए। आज नहीं तो कल रात तक जरूर आ जाना चाहिए।'

'चाँद!' **cāḍ!** (луна!) प्रधानमंत्री ने आश्चर्य से कहा। **pradhānmantrī ne āshcary se kahā** (премьер-министр удивлённо сказал; आश्चर्य **āshcary** m – удивление, изумление) उसके माथे पर पसीना आ गया। **uske māthe par pasīna ā gayā** (на его лбу пот выступил: «пришёл»; माथा **māthā** – лоб; पसीना **pasīna** - пот; आ जाना **ā jānā** – приходить, прибывать) थोड़ी देर बाद वह बोला, **thoṛī der bād vo bolā** (через некоторое время: «небольшое время спустя» он сказал; थोड़ा **thoṛā** – малый, незначительный; немного; देर **der** f – задержка, опоздание; промежуток времени) 'महाराज, मैं दुनिया के किसी भी कोने से **mahārāj māī duniyā ke kisī bhī kone se** (великий царь, я из любого уголка мира; दुनिया **duniyā** - мир, вселенная; किसी **kisī** – *косв.п. от* कोई **koī** – какой-либо, кто-либо; कोना **konā** – угол, уголок) कोई भी चीज़ मँगा सकता हूँ **koī bhī cīz māgā saktā hū** (любую вещь заказать могу; चीज़ **cīz** – предмет, вещь; मँगाना **māgānā** – заказывать; सकना **saknā** – мочь, быть способным) लेकिन चाँद लाना मुश्किल है।' **lekin cāḍ lānā mushkil hai** (но луну принести сложно; लाना **lānā** – приносить, приводить; मुश्किल **mushkil** – трудный, сложный)

'चाँद!' प्रधानमंत्री ने आश्चर्य से कहा। उसके माथे पर पसीना आ गया। थोड़ी देर

बाद वह बोला, 'महाराज, मैं दुनिया के किसी भी कोने से कोई भी चीज़ मँगा सकता हूँ लेकिन चाँद लाना मुश्किल है।'

राजा ने प्रधानमंत्री को तुरंत दरबार से जाने का आदेश दिया **rājā ne pradhānmantrī ko turant darbār se jāne kā ādesh diya** (царь премьер-министру сразу же из зала уйти приказал; **तुरंत turant** - срочно, немедленно; **जाना jānā** - идти, уходить, уезжать; **दरबार darbār** - царский двор; зал для приёмов во дворце; **आदेश ādesh** - приказ; **आदेश देना ādesh denā** - приказывать, отдавать приказ) और कहा, **aur kahā** (и сказал) 'प्रधान सेनापति को मेरे पास भेजो।' **pradhān senāpati ko mere pās bhejo** (главного полководца ко мне отправь; **प्रधान pradhān** - главный, основной; **सेनापति senāpati** - полководец; **के पास ke pās** - рядом; **भेजना bhejnā** - отправлять, посылать)

राजा ने प्रधानमंत्री को तुरंत दरबार से जाने का आदेश दिया और कहा, 'प्रधान सेनापति को मेरे पास भेजो।'

प्रधान सेनापति के आने पर **pradhān senāpati ke āne par** (с приходом главного полководца = когда главный полководец пришёл; **आना ānā** - приходить, приближаться) राजा ने उससे भी चाँद लाने के लिए कहा **rājā ne usse bhī cād lāne ke lie kahā** (царь и ему луну принести велел; **भी bhī** - тоже, также; **लाना lānā** - приносить, приводить; **कहना kahnā** - говорить, сообщать) पर प्रधान सेनापति ने भी अपनी असमर्थता व्यक्त करते हुए कई तर्क दिए **par pradhān senāpati ne bhī apnī asamarthatā vyakt karte hue kāi tark diye** (но главный полководец тоже, признавая своё бессилие, несколько аргументов привёл; **असमर्थता asamarthatā** - бессилие; **व्यक्त vyakt** - явный, очевидный; выраженный; **व्यक्त करना vyakt karnā** - выразить, показывать; **कई kāi** - несколько; **तर्क देना tark denā** - приводить: «давать» аргументы) और अंत में बोला **aur ant mẽ bola** (и в конце сказал; **अंत ant** - конец; **बोलना bolnā** - говорить, произносить), 'चाँद को कोई भी नहीं ला सकता।' **cād ko koī bhī nahī lā saktā** (луну никто принести не может; **कोई koī** - кто-либо, какой-либо; **भी**

bhī – тоже, также; даже; **लाना lānā** – приносить, приводить; **सकना saknā** – мочь, быть способным) **वह यहाँ से डेढ़ लाख मील दूर है।' vo yahā se d'eṛh lākh mīl dūr hai** (отсюда до неё 150 тысяч миль: «она отсюда на расстоянии 150 тысяч миль»); **यहाँ yahā** – здесь; **डेढ़ d'eṛh** – полтора; **लाख lākh** – сто тысяч; **दूर dūr** – далёкий)

प्रधान सेनापति के आने पर राजा ने उससे भी चाँद लाने के लिए कहा पर प्रधान सेनापति ने भी अपनी असमर्थता व्यक्त करते हुए कई तर्क दिए और अंत में बोला, 'चाँद को कोई भी नहीं ला सकता। वह यहाँ से डेढ़ लाख मील दूर है।'

राजा ने उसे भी चले जाने के लिए कहा। **rājā ne use bhī cale jāne ke lie kahā** (царь и ему уйти велел; **भी bhī** – тоже, также; **चला जाना calā jānā** – уходить; **कहना kahnā** – говорить, сообщать) उसके बाद उसने अपने खजाँची को बुलाया। **uske bād usne apne khajācī ko bulāyā** (после этого он своего казначея позвал; **के बाद ke bād** – после; **खजाँची khajācī** – казначей; **बुलाना bulānā** – звать, приглашать) वह भी राजकुमारी की मदद करने में असमर्थ रहा। **vo bhī rāikumārī kī madad karne mẽ asamarth rahā** (тот тоже царевне помочь не смог: «в оказании помощи царевне бессильным остался»); **मदद madad f** – помощь; **मदद करना madad karnā** – помогать; **असमर्थ asamarth** – бессильный)

राजा ने उसे भी चले जाने के लिए कहा। उसके बाद उसने अपने खजाँची को बुलाया। वह भी राजकुमारी की मदद करने में असमर्थ रहा।

'जाओ, यहाँ से जाओ!' **jāo yahā se jāo!** (убирайся отсюда! : «уйди, отсюда уходи!»); **यहाँ yahā** – здесь; **जाना jānā** – идти, уходить, уезжать) राजा चीखा, **rājā cīkhā** (царь закричал) 'और दरबारी जोकर को भेजो।' **aur darbārī jokar ko bhejo** (и придворного шута [сюда] пришли; **जोकर jokar** – шут; **भेजना bhejnā** – отправлять, посылать)

'जाओ, यहाँ से जाओ!' राजा चीखा, 'और दरबारी जोकर को भेजो।'

जोकर ने आते ही झुककर सलाम किया और पूछा, **jokar ne āte hī jhukkar salām kīvā aur pūchā:** (शुट, войдя, поклонился, поздоровался: «поклонившись, поздоровался» и спросил; आना **ānā** – приходиться, приближаться; झुकना **jhuknā** – нагибаться, кланяться; सलाम **salām** – салам, приветствие; सलाम करना **salām karnā** – здороваться; पूछना **pūchnā** – спрашивать) 'सरकार, आप ने मुझे बुलाया?' **“sarkār āp ne mujhe bulāyā?** (Господин, Вы меня звали? ; सरकार **sarkār** – правительство; правитель, господин; बुलाना **bulānā** – звать, приглашать)

जोकर ने आते ही झुककर सलाम किया और पूछा, 'सरकार, आप ने मुझे बुलाया?'

'हाँ,' राजा रो पड़ा, **hā - rājā ro paṛā** (“Да, – царь зарыдал; रोना **ronā** – плакать; रो पड़ना **ro paṛnā** – разрыдаться) 'जब तक रानी बेटी को चाँद नहीं मिलेगा, **jab tak rānī betī ko cāḍ nahī milegā** (пока царица луну не получит: «царице луна не достанется»); जब **jab** – когда; तक **tak** – до; मिलना **milnā** – встречаться; попадаться, быть доступным) तब तक उसकी तबीयत ठीक नहीं होगी। **tab tak uskī tabīyat t’hīk nahī hogī** (до тех пор она не поправится: «её здоровье хорошим не будет»); तब **tab** – тогда; तक **tak** – до; तबीयत **tabīyat** – здоровье) क्या तुम चाँद ला सकते हो?' **kyā tum cāḍ lā sakte ho?** (ты можешь принести луну? ; लाना **lānā** – приносить, приводить; सकना **saknā** – мочь, быть способным)

'हाँ,' राजा रो पड़ा, 'जब तक रानी बेटी को चाँद नहीं मिलेगा, तब तक उसकी तबीयत ठीक नहीं होगी। क्या तुम चाँद ला सकते हो?'

'हाँ, क्यों नहीं, **hā kyō nahī** (да, почему бы и нет: «почему нет») लेकिन पहले यह पता लगाना होगा **lekin pehle yeh patā lagānā hogā** (но сначала нужно будет

узнать; पहले **pehle** - раньше; сначала; पता लगाना **patā lagānā** – выяснять, узнавать, расследовать) कि राजकुमारी कितना बड़ा चाँद चाहती है। **ki rāikumārī kitnā baṛā cāḍ cāhtī hai** (какого размера царевна хочет луну: «царевна насколько большую луну хочет»; कितना **kitnā** – сколько; насколько; बड़ा **baṛā** - большой; चाहना **cāhnā** – хотеть, желать) कोई बात नहीं, **koī bāt nahī** (ничего страшного; कोई **koī** – какой-либо, кто-либо; बात **bāt** f – слово, мысль, дело) मैं खुद उससे जाकर पूछ लेता हूँ, **maī khud usse jākar pūch letā hū** (я сам у неё спрошу: «пойдя, спрошу»; खुद **khud** - сам, самостоятельно; जाना **jānā** – идти, уходить, уезжать; पूछना **pūchnā** – спрашивать) जोकर बोला और सीधे राजकुमारी के कमरे में जा पहुँचा। **jokar bolā aur sīdhe rāikumārī ke kamre mē jā pahūcā** (шут сказал и прямо в комнату царевны пришёл; सीधा **sīdhā** – прямой; कमरा **kamrā** - комната; जाना **jānā** – идти, уходить, уезжать; पहुँचना **pahūcnā** – прибывать, достигать)

'हाँ, क्यों नहीं, लेकिन पहले यह पता लगाना होगा कि राजकुमारी कितना बड़ा चाँद चाहती है। कोई बात नहीं, मैं खुद उससे जाकर पूछ लेता हूँ,' जोकर बोला और सीधे राजकुमारी के कमरे में जा पहुँचा।

राजकुमारी ने जोकर को देखकर पूछा, **rāikkumārī ne jokar ko dekhkar pūchā** (царевна, шута увидев, спросила; देखना **dekhnā** – видеть, смотреть; पूछना **pūchnā** – спрашивать) 'क्या तुम चाँद ले आए?' **kyā tum cāḍ le āye?** (ты луну принёс? ; ले आना **le ānā** – приносить, приводить)

राजकुमारी ने जोकर को देखकर पूछा, 'क्या तुम चाँद ले आए?'

'अभी नहीं लेकिन जल्द ही ला दूँगा। **abhī nahī lekin jald hī lā dūgā** (ещё нет, но скоро принесу; अभी **abhī** – сейчас; जल्द **jald** - скоро, поспешно; लाना **lānā** – приносить, приводить) पर यह तो बताओ कि चाँद कितना बड़ा है?' **par yeh to batāo ki cāḍ kitnā baṛā hai?** (но скажи, луна какого размера? : «но то

скажи, луна насколько большая»; **बताना batānā** – рассказывать; **कितना kitnā** – сколько; насколько; **बड़ा baṛā** - большой)

'अभी नहीं लेकिन जल्द ही ला दूँगा। पर यह तो बताओ कि चाँद कितना बड़ा है?'

राजकुमारी ने कहा, **rāj Kumārī ne kahā** (царевна сказала) 'मेरे अँगूठे के नाखून के बराबर, **mere āngūṭhe ke nākhūn ke barābar** (размером с ноготь моего большого пальца: «моего большого пальца ногтю равна»; **अँगूठा āngūṭhā** – большой палец; **नाखून nākhūn** - ноготь; **बराबर barābar** - равный, одинаковый) क्योंकि जब मैं आँख के सामने अँगूठे का नाखून कर देती हूँ **kyōki jab māi ākh ke sāmne āngūṭhe ka nākhūn kar detī hū** (потому что когда я перед глазами: «глазом» ноготь большого пальца помещаю: «делаю»; **आँख ākh** - глаз; **सामने sāmne** - перед, напротив; **करना karnā** – делать) तो वह दिखाई नहीं देता।' **to vo dikhāi nahī detā** (то она [луна] не видна; **दिखाई देना dikhāi denā** – быть видимым, показываться)

राजकुमारी ने कहा, 'मेरे अँगूठे के नाखून के बराबर, क्योंकि जब मैं आँख के सामने अँगूठे का नाखून कर देती हूँ तो वह दिखाई नहीं देता।'

'अच्छा, यह और बता दो **acchā yeh aur batā do** (хорошо, ещё это скажи; **और aur** – и; ещё; **बताना batānā** – рассказывать) कि चाँद किस चीज़ का बना है और कितनी ऊँचाई पर है?' **ki cād kis cīz kā banā hai aur kitnī ūcāi par hai?** (луна из чего: «из какой вещи» сделана и на какой высоте [висит]? ; **किस kis** – *косв. ф. от क्या kyā* – что? ; **चीज़ cīz** – предмет, вещь; **बनना bannā** – становиться, создаваться, изготавливаться; **कितना kitnā** – сколько; насколько; **ऊँचाई ūcāi** – высота)

'अच्छा, यह और बता दो कि चाँद किस चीज़ का बना है और कितनी ऊँचाई पर है?'

'चाँद सोने का बना है,' **cāḍ sone kā banā hai** (луна из золота сделана; सोना **sonā** – золото; बनना **bannā** – становиться, создаваться, изготавливаться) राजकुमारी बोली, **rāj Kumārī bolī** (царевна сказала) 'और पेड़ के बराबर ऊँचाई पर है!' **aur peṛ ke barābar ūcāī par hai** (и на высоте дерева [висит]: «и на равной дереву высоте находится»); पेड़ **peṛ** – дерево; बराबर **barābar** – равный, одинаковый; ऊँचाई **ūcāī** – высота)

'चाँद सोने का बना है,' राजकुमारी बोली, 'और पेड़ के बराबर ऊँचाई पर है!'

'ठीक है, **t'hik hai** (хорошо) आज रात को मैं पेड़ पर चढ़कर चाँद उतार लाऊँगा,' **āī rāt ko maī peṛ par caṛhkar cāḍ utār lāūgā** (сегодня ночью я заберусь на дерево и сниму оттуда луну: «на дерево забравшись, луну сниму»); आज **āj** – сегодня; रात **rāt** – ночь, вечер; पेड़ **peṛ** – дерево; चढ़ना **caṛhnā** – взбираться, карабкаться, подниматься; उतारना **utārnā** – снимать, стаскивать, спускать; लाना **lānā** – приносить, приводить) जोकर ने कहा और खुश होकर राजा के पास लौट आया। **jokar ne kahā aur khush hokar rājā ke pās laut' āyā** (шут сказал и счастливый: «счастливым став» к царю вернулся; कहना **kahnā** – говорить, сообщать; खुश **khush** – счастливый; होना **honā** – быть; लौटना **lout'nā** – возвращаться)

'ठीक है, आज रात को मैं पेड़ पर चढ़कर चाँद उतार लाऊँगा,' जोकर ने कहा और खुश होकर राजा के पास लौट आया।

उसने राजा से कहा, **usne rājā se kahā** (он царю сказал) 'मैं कल तक राजकुमारी के लिए चाँद खिलौना ले आऊँगा।' **maī kal tak rāj Kumārī ke lie cāḍ khilaunā le āūgā** (я к завтрашнему дню для царевны игрушечную луну принесу; कल **kal** – вчера; завтра; खिलौना **khilaunā** – игрушка; ले आना **le ānā** – приносить, приводить) और उसने अपनी योजना राजा को बता दी। **aur usne āpnī yojnā rājā ko batā dī** (и он свой план царю рассказал; योजना **yojnā** – план; बताना

batānā – рассказывать) राजा योजना सुनकर बहुत खुश हुआ। **rājā yojna sunkar bahut khush hua** (царь, выслушав план, очень обрадовался; **सुनना sunnā** - слышать, слушать; **बहुत bahut** – много; очень; **खुश khush** - счастливый; **होना honā** – быть)

उसने राजा से कहा, 'मैं कल तक राजकुमारी के लिए चाँद खिलौना ले आऊँगा।' और उसने अपनी योजना राजा को बता दी। राजा योजना सुनकर बहुत खुश हुआ।

अगले दिन दरबारी जोकर सुनार से एक सोने का चाँद बनवाकर ले आया। **agle din darbārī jokar sunār se ek sone ka cāḍ banvākar le āyā** (на следующий день придворный шут у ювелира золотую луну заказал и принёс: «заказав, принёс»; **अगला aglā** – следующий; **दिन din** - день; **सुनार sunār** - ювелир; **सोना sonā** – золото; **बनवाना banvānā** – создавать с чьей-л. помощью, заказывать изготовление; **ले आना le ānā** – приносить, приводить) उसने यह चाँद राजकुमारी को दे दिया। **usne yeh cāḍ rāj Kumārī ko de dī** (он эту луну царевне отдал; **देना denā** – отдавать) राजकुमारी बहुत खुश हुई। **rāj Kumārī bahut khush huī** (царевна очень обрадовалась; **बहुत bahut** – много; очень; **खुश khush** - счастливый; **होना honā** – быть) उसने चाँद को जंजीर में डालकर गले में लटका लिया। **usne cāḍ ko janjir mē d'āḷkar gale mē lat'kā liyā** (она, луну на цепочку прикрепив, на шею повесила; **जंजीर janjir** - цепь, цепочка; **डालना d'āḷnā** – бросать, наливать, класть, вставляя; **गला galā** – шея, горло; **लटकाना lat'kānā** – вешать, подвешивать) उसकी तबीयत ठीक हो गई। **uskī tabīyat t'hīk ho gāī** (она выздоровела: «её здоровье хорошим стало»; **तबीयत tabīyat** – здоровье; **ठीक t'hīk** – в порядке; правильный, хороший; **हो जाना ho jānā** – становиться) लेकिन राजा को यह चिंता खा रही थी **lekin rājā ko yeh cintā khā rhī thī** (но царь беспокоился: «царя волнение съедало»; **चिंता cintā** – волнение, беспокойство; **खाना** – есть, кушать) कि जब राजकुमारी खिड़की से आसमान में चाँद देखेगी **ki jab rāj Kumārī khiṛkī se āsmān mē cāḍ dekhegī** (когда царевна из окна в небе луну увидит; **जब jab** - когда; **खिड़की khiṛkī** – окно; **आसमान āsmān** - небо; **देखना dekhnā** – видеть, смотреть) तो क्या

कहेगी? **to kyā kahegi?** (то что [она] скажет? ; कहना **kahnā** – говорить, сообщать)

अगले दिन दरबारी जोकर सुनार से एक सोने का चाँद बनवाकर ले आया। उसने यह चाँद राजकुमारी को दे दिया। राजकुमारी बहुत खुश हुई। उसने चाँद को जंजीर में डालकर गले में लटका लिया। उसकी तबीयत ठीक हो गई। लेकिन राजा को यह चिंता खा रही थी कि जब राजकुमारी खिड़की से आसमान में चाँद देखेगी तो क्या कहेगी?

वह सोचेगी कि उसके पिता ने उससे झूठा वादा किया था। **vo socegi ki uske pitā ne usse jhūt'hā vādā kiyā thā** (она подумает, что её отец её обманул: «ложное обещание дал»; सोचना **socnā** – думать, считать; पिता **pitā** – отец; झूठा **jhūt'hā** – ложный; वादा करना **vādā karnā** – обещать)

वह सोचेगी कि उसके पिता ने उससे झूठा वादा किया था।

रात को जब चाँद निकला **rāt ko jab cād nikla** (вечером, когда луна вышла; रात **rāt** - ночь, вечер; जब **jab** - когда; निकलना **nikalnā** – выходить; появляться) तो राजकुमारी उसे देखने लगी। **rāj Kumārī use dekhne lagī** (царевна на неё смотреть стала; देखना **dekhnā** – видеть, смотреть; लगना **lagnā** – быть приложенным, прикрепленным; начинать) राजा और जोकर उसके कमरे में खड़े थे। **rājā aur jōkar uske kamre mē khaṛe the** (царь и шут в её комнате стояли; कमरा **kamrā** - комната; खड़ा – стоящий) जोकर ने राजकुमारी से पूछा, **jōkar ne rāj Kumārī se pūchā** (шут у царевны спросил; पूछना **pūchnā** – спрашивать) 'अच्छा राजकुमारी, ज़रा यह तो बताओ "acchā rāj Kumārī zarā yeh to batāo (ну, царевна, скажи-ка; ज़रा **zarā** – немного, мало; пожалуйста; बताना **batānā** – рассказывать) कि जब चाँद तुम्हारे गले में लटका है **ki jab cād tumhāre gale mē lat'kā hai** (если: «когда» луна на твоей шее висит; जब **jab** - когда; गला **galā** – шея, горло; लटकना **lat'aknā** – висеть, быть подвешенным) तो फिर आसमान में कैसे निकल आया?' **to phir āsmān mē kaise nikal āyā?** (то

в небе [она] как появилась: «вышла»? ; फिर **phir** - снова, опять; тогда, в таком случае; आसमान **āsmān** - небо; निकलना **nikalnā** - выходить; появляться)

रात को जब चाँद निकला तो राजकुमारी उसे देखने लगी। राजा और जोकर उसके कमरे में खड़े थे। जोकर ने राजकुमारी से पूछा, 'अच्छा राजकुमारी, ज़रा यह तो बताओ कि जब चाँद तुम्हारे गले में लटका है तो फिर आसमान में कैसे निकल आया?'

राजकुमारी हँसकर बोली, **rāj Kumārī hāskar bolī** (царевна, рассмеявшись, сказала; हँसना **hāsnā** - смеяться) 'तुम मूर्ख हो। **tum mūrkh ho** (ты дурак) जब मेरा एक दाँत टूट जाता है **jab mera ek dāt tūt jāta hai** (когда у меня выпадает зуб: «мой зуб ломается»; जब **jab** - когда; दाँत **dāt** - зуб; टूटना **tūt'nā** - ломаться, разбиваться) तो दूसरा निकल आता है। **to dūsrā nikal āta hai** (то другой появляется: «выходит»; दूसरा **dūsrā** - второй; другой; निकलना **nikalnā** - выходить; появляться; आना **ānā** - приходить, приближаться) उसी तरह दूसरा चाँद निकला है।' **usī tarah dūsrā cād nīklā hai** (таким же образом вторая луна вышла; तरह **tarah** - род, вид; способ, манера)

राजकुमारी हँसकर बोली, 'तुम मूर्ख हो। जब मेरा एक दाँत टूट जाता है तो दूसरा निकल आता है। उसी तरह दूसरा चाँद निकला है।'

यह सुनकर राजा ने राहत की साँस ली **yeh sunkar rājā ne rāhat kī sās lī** (это услышав, царь вздохнул с облегчением; सुनना **sunnā** - слышать, слушать; राहत **rāhat** - покой; साँस लेना **sās lenā** - дышать, вдыхать, вздыхать) और खुशीखुशी राजकुमारी के साथ उसके खिलौनों से खेलने लगा। **aur khushīkhushī rāj Kumārī ke sāth uske khilaunō se khelne lagā** (и, счастливый: «счастливо») вместе с царевной её игрушками играть начал; खुशी **khushī** - счастье; खिलौना **khilaunā** - игрушка; खेलना **khelnā** - играть; लगना **lagnā** - быть приложенным, прикрепленным; начинать)

यह सुनकर राजा ने राहत की साँस ली और खुशीखुशी राजकुमारी के साथ उसके खिलौनों से खेलने लगा।

Здесь только небольшой фрагмент книги.

Полностью книгу вы можете приобрести на сайте www.franklang.ru в соответствующем языковом разделе (язык хинди), в подразделе «Тексты на хинди, адаптированные по методу чтения Ильи Франка»